

HUSTADVIKA KOMMUNE
Tingplassen 1
6440 ELNESVÅGEN

Deres ref: 2024/4862-37
Vår ref: 2024/238394
Dato: 10.10.2024

UTTALELSE TIL KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2025 - 2037 - HUSTADVIKA KOMMUNE

Vi mottok 12. juli 2024 kommuneplanens arealdel (KPA) 2025 - 2037 til høring. Frist for å komme med merknader er 15. oktober 2024, jf. brev fra kommunen datert 16. september 2024.

Om Mattilsynet

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, helse og velferd hos fisk og dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans har vi i oppgave å bidra til å ivareta nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder.

Bakgrunn

Planforslaget var til behandling i hovedutvalget for Teknisk, miljø og næring 5. juli 2024. Det ble vedtatt å sende planforslaget ut på høring.

Gjelder

Forslag til ny arealplan for Hustadvika kommune for perioden 2025 - 2037.

Uttalelse

KPA er et sentralt verktøy for langsiktig styring av arealbruken i kommunen. For Mattilsynet er det særlig viktig at kommunen balanserer arealbruken på en måte som ivaretar ulike interesser, spesielt når det gjelder beskyttelse av drikkevannskilder. Drikkevann er en kritisk ressurs for folkehelsen, og manglende eller mangelfull beskyttelse av drikkevannskilder og vanntilsigsområder kan føre til forurensning og redusert vannkvalitet. Ut fra det som står om drikkevann og vannforsyning i mottatte KPA synes det som dere har klart å få til tilfredsstillende beskyttelse av drikkevannskilder/vanntilsigsområder for de vannverkene som produserer minimum 10 m³ drikkevann per døgn.

Dere viser til Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 i forbindelse med beskyttelse av drikkevannskilder / vanntilsigsområder samt viktigheten av å sikre innbyggerne tilfredsstillende drikkevann. Dere viser også til drikkevannsforskriften § 26. *Kommunens plikter*. Det er positivt.

Nedenfor vil vi komme med noen utdypende kommentarer som angår våre sektorområder.

Hensynssone drikkevann

I bestemmelsene § 10.3 er hensynssoner drikkevann omtalt. Vi ser at dere i planbestemmelsene kun benytter *Nedslagsfelt drikkevann* (H110).

Av oversikten i planbeskrivelsen kommer det fram at det i hovedsak er overflatekilder som forsyner innbyggerne. Vi har imidlertid registrert ett vannverk (Sylteosen) som benytter grunnvannskilder. Det står i planbeskrivelsen at gjeldende sikringssone for Syltosen / Kvannfjellet videreføres. Vannverket har 4 grunnvannsbrønner som hovedkilde samt Syltsetra (bekk/elv) som reservekilde. Kodene *Område for grunnvannsforsyning* (H120) må derfor legges til i bestemmelsene § 10.3 og i plankartet for å sikre korrekt benevnelse på hensynssonen.

Hensynssone nr. 110 - Nedslagsfelt for drikkevann:

Refererer til områder som er spesifikke for drikkevannsforsyningen og som er viktige for å opprettholde kvaliteten på vannet som brukes til drikkeformål. Det kan inkludere områder som er viktige for vannkilden og områder der aktiviteter kan påvirke vannkvaliteten negativt.

Hensynssone nr. 120 - Område for grunnvannsforsyning:

Områder der grunnvannet blir brukt som drikkevannsforsyning. Det kan inkludere områder hvor vannet trekkes fra grunnvannsreservoarer eller akviferer. Hensikten med denne sonen er å beskytte grunnvannet mot forurensning og skadelige påvirkninger.

Ved å benytte ulike benevnelser på overflatekilder og grunnvannskilder blir det enklere å se hvilke typer kilder som er i de ulike delene av kommunen. Det kan også medføre behov for differensierte tiltak og ulike vurderinger avhengig av type drikkevannskilde som er i et område.

Generelt er disse sonene med bestemmelser et verktøy innenfor arealplanlegging og forvaltning for å sikre at drikkevann blir beskyttet mot forurensning og andre trusler.

Det er ytterligere 3 små vannforsyningssystemer som er registrert hos Mattilsynet (Visthus, Frænabu misjonssenter og Erikli), hvorav to er uten fastboende abonnenter. Alle disse har grunnvannsbrønner.

Bestemmelser til hensynssone drikkevann

Dere har etablert bestemmelser til hensynssonene.

Graden av detaljering i bestemmelser til hensynssone drikkevann vil variere. Dette vil også avhenge av hvilken vannbehandling vannverkene har, og også hvilket behov det er for restriksjoner i vanntilsigsområdet.

En del vannverk har egne beskyttelsesplaner med bestemmelser som en del av klausuleringen. Dette kan være formålstjenlig å synliggjøre i bestemmelsene.

Det overordnede formålet med hensynssoner/bestemmelser er å forhindre at det etableres noe, eller tillates aktiviteter, som kan medføre fare for at drikkevannskilder skal bli tilført forurensninger. Dette gjelder både akutt og akkumulert forurensning.

Vi viser til veileder til drikkevannsforskriften § 4:

*«Det avgjørende for om noe er forbudt etter denne bestemmelsen, er om det fører til **fare for forurensning** av det ferdige drikkevannet».*

Dere bør forvise dere om at de restriksjoner/bestemmelser som gjelder er tilstrekkelige for å kunne beskytte drikkevannskildene.

Forbud, begrensninger og tiltak for å beskytte drikkevannskilder kan være begrensning av ferdsel rundt og på kilden (motorisert ferdsel, camping, bading, fiske mm), begrensninger eller forbud mot bruk av visse arealer i nedbørsfeltet (byggestopp, samferdsel etc.) og begrensninger for igangværende virksomheter / aktiviteter (sikring av avløpsledninger og oljetanker, stopp i masseuttak, husdyrhold, landbruksaktiviteter, skogsdrift etc.). I tillegg kan skilting og gjerder / andre stengsler være tiltak for å beskytte drikkevannskilder.

En helhetlig forvaltning av drikkevannsressurser bygger på vannforskriften, vassdragsloven, drikkevannsforskriften, plan- og bygningsloven, forurensningsloven og folkehelseloven

Det er mulig å innføre strengere krav til beskyttelse av drikkevannskilder / nedslagsfelt - etter pbl. § 11-9 kan det bl.a. gis planbestemmelser uavhengig av arealformål, som kan gjøres gjeldende for hele kommunen eller bestemte områder, f.eks. krav om reguleringsplan for tiltak som kan true drikkevannskilden.

Fremtidige drikkevannskilder

Gjennom planarbeidet kan kommunene beskytte eventuelle kjente grunnvannsressurser eller egnede overflatevannkilder som per i dag ikke anvendes til uttak av drikkevann. Dette kan gjøres ved å fastsette hensynssone etter PBL 11-8 bokstav d) - båndlegging etter andre lover, f.eks. beskyttelse av fremtidige drikkevannskilder, jf. vannressursloven § 13 fjerde ledd og vedtak etter vannforskriften. I Malmedalen er det etablert nye grunnvannsbrønner som ennå ikke er tatt i bruk. Dere har sikret hele området i påvente av mer eksakt arealavgrensning. Det vurderer vi som svært positivt.

Løsninger for vannforsyning, avløp, overvann og avrenning m.m.

Dere har som nevnt tatt utgangspunkt i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027. Dere viser blant annet til dette:

«Kommunene har ansvar for å sikre husholdningene og næringslivet tilgang på tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann. Dette er en forutsetning for god helse og et velfungerende samfunn».

Dette betyr at dere har ansvar for å sikre at det etableres tilfredsstillende vannforsyning i forbindelse med nye tiltak og utbygginger i kommunen der drikkevann inngår i planarbeidet.

I planbestemmelsene § 4.9 har dere stilt krav til at det skal redegjøres for eksisterende og planlagte VAO-anlegg. Det står ikke noe nærmere om hva dette innebærer.

Vi anbefaler at dere lager en bestemmelse som sier at det skal foreligge en godkjent plan for vann, avløp og overvann (Rammeplan VAO) sammen med reguleringsplaner der VAO inngår. VAO-planen er ofte med som vedlegg når planen sendes på høring første gang. De fleste vannrelaterte forhold må avklares tidlig i en reguleringsprosess. Det viktigste vil være å kartlegge om det er mulig å etablere tilfredsstillende vannforsyning i forbindelse med tiltak der dette kreves.

Videre er det aktuelt å kartlegge om det er behov for bestemmelser for å ivareta kravene til vannforsyning og leveringssikkerhet, for eksempel oppgradering av eksisterende anlegg, etablere trykkøkningsstasjoner etc.

Det er også viktig for å sikre at nødvendig areal blir avsatt til teknisk infrastruktur mm. i eller utenfor planområdet.

Rammeplan for VAO bør som minimum vise at følgende krav i drikkevannsforskriften blir ivarettatt:

- «*Drikkevann skal være helsemessig trygt og tilfredsstillende kvalitetskravene i drikkevannsforskriften (§ 5)*».
- «*Vannforsyningssystem skal være utstyrt og dimensjonert for å kunne levere tilstrekkelige mengder drikkevann til enhver tid*» (DF § 9).
- Situasjonskart / VAO - plantegning.

Dere bør også vurdere å kreve en mer detaljert teknisk VAO - plan som er godkjent av kommunen før det gis tillatelse til tiltak, eller det gis tillatelse til opparbeidelse av infrastruktur. Planen bør inneholde prosjektdokumentasjon med detaljerte tegninger, inkludert eventuelle dimensjonerings- og kapasitetsberegninger.

Krav til *Rammeplan VAO* og hva den skal inneholde gjennomgås i oppstartsmøte med forslagsstiller og eventuelle plankonsulenter slik at dette blir forutsigbart.

Dere har i forbindelse med konsekvensutredningen vurdert muligheten for vannforsyning og avløpsløsninger for de ulike tiltakene. Dere viser også til *Hovedplan vann og avløp i planbeskrivelsen*. Det vurderer vi som svært positivt, og er i samsvar med hvordan en slik hovedplan skal benyttes.

Vi legger til grunn at dere også har vurdert eventuelle konflikter med eksisterende drikkevannskilder og vanntilsigsområder til disse ved endret arealformål.

Dere har i bestemmelse § 4.9 skrevet at kommunens VA - norm skal legges til grunn for gjennomføring av tiltak som omfattes av plan - og bygningsloven. Det er positivt.

Byggegrenser mot offentlige vann - og avløpsanlegg

Dette er omtalt i § 2.1 bokstav c. Dere har satt en byggegrense på 4 meter fra ledningens ytterkant. Dere skriver også at byggegrensen omfatter annen virksomhet og endring av arealbruk som utgjør risiko for skade på ledninger eller er til hinder for vedlikehold. Det er positivt at dere utvider beskyttelsen av infrastruktur for drikkevannsforsyning.

Registreringsplikt for vannforsyningssystemer

I 2017 ble det innført registreringsplikt hos Mattilsynet for alle vannforsyninger som forsyner fra og med 2 husstander eller hytter.

Av drikkevannsforskriften § 26 fremgår det at kommunen skal ha oversikt over samtlige vannforsyningssystemer i kommunen for å ivareta sine forpliktelser etter folkehelseloven kapittel 2. Det finnes trolig mange vannforsyningssystemer som fortsatt ikke er registrert hos Mattilsynet. I den grad det etableres ny vannforsyning synes det heller ikke som disse registrerer seg hos Mattilsynet.

Vannforsyningssystem som skal dimensjoneres for å gi produsert vann per døgn på minst 10 m³ drikkevann, eller forsyne en eller flere sårbare abonnenter, er plangodkjenningsspliktig. Det er Mattilsynet som godkjenner planene, og de skal være godkjent før byggestart.

Vi har ingen konkrete forslag til tiltak på dette området, men ønsker å gjøre kommunen kjent med utfordringene.

Fritidsbebyggelse / spredt bebyggelse – løsning for vann og avløp

Det anbefales (blant annet av NIBIO) at alle nye hytteområder som planlegges med kjørevei fram til eller i nærheten av hyttene, planlegges med innlagt vann. Bestemmelser om dette bør tas med i kommuneplan og kommunedelplan / hovedplan avløp / vannmiljø. Da vil dette være avklart på et tidlig tidspunkt, og de som utarbeider reguleringsplaner må forutsette at det skal planlegges med innlagt vann.

Når områder for spredt bebyggelse legges ut er det også viktig at tilgang til drikkevann og mulighet for tilfredsstillende avløpsløsninger er mulig.

Hvis dere ønsker å ha mulighet til å pålegge eiere av fritidsboliger å knytte seg til offentlige vann- og avløpsledninger etter plan- og bygningslovens §§ 27-1 andre til fjerde ledd og 27-2 andre til fjerde ledd, må dette bestemmes KPA. Dette er forankret i plan- og bygningsloven § 30-6.

Eierskap til nye vann – og avløpsanlegg

Vi minner om Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg § 1 («*Nye vass- og avløpsanlegg skal vere eigd av kommunar. Eksisterande vass- og avløpsanlegg kan berre seljast eller på annan måte overdragast til kommunar. Vesentleg utviding eller samanslåing av eksisterande private anlegg kan berre skje med løyve frå kommunen etter § 2*»).

Plantehelse – floghavre og planteskadegjørere – smittespredning

Det er positivt at dere i bestemmelsene har stilt krav til matjordplan. Dere skriver i § 4.8.1 bokstav k «*tiltaksplan mot spredning av fremmede, skadeliggjørende arter*». Vi minner om plikten til å beskrive status for jordboende sykdom og ugras (floghavre). Vi viser til matloven § 18 «*Enhver skal utvise nødvendig aktsomhet, slik at det ikke oppstår fare for utvikling eller spredning av planteskadegjørere*». Det må sikres at dette blir ivarettatt i alle saker der håndtering av matjord og masser inngår.

Dyrevelferd - inngjerding

Vi foreslår at følgende tas inn i bestemmelsene:

«*Gjerder og andre innretninger skal oppføres og vedlikeholdes slik at dyr ikke kan komme til skade*».

Akvakultur / fiskehelse

Planen omfatter ikke akvakultur i vesentlig grad. Det er en egen plan for sjøareal. Når det gjelder akvakulturlokaliteter kan vi på generelt grunnlag si at disse må hensyntas. Fiskeslakteri med mottak fra mange anlegg, kloakkutslipp eller store industriutslipp rett i nærheten av slike lokaliteter må unngås.

Det bør etableres bestemmelse som har til hensikt å forebygge overføring av kjent og ukjent smitte mellom vassdrag. Særlig aktuelt er overføring av *Gyrodactylus salaris* mellom vassdrag. Det må stilles krav til entreprenører og andre om vask og desinfeksjon av anleggsmaskiner og annet utstyr før det kan benyttes i og nært vassdrag. Det er ikke tillatt å flytte masser mellom vassdrag.

Med hilsen

Tore Forseth
Seniorinspektør

Magne Andreas Cartfjord Mo
avdelingssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk.Kopi til:
STATSFORVALTAREN I MØRE OG ROMSDAL